

Mosdiertjes (Bryozoa) op riemwiervoetjes (*Himanthalia elongata*), aangespoeld in de nazomer van 2017 op Belgische stranden

Hans De Blauwe en Aäron Fabrice

Inleiding

Vanaf de late zomer tot een eind in de herfst van 2017 spoelde op onze stranden nogal veel Riemwier aan. De tweede auteur verzamelde een aantal voetjes, waarvan 70 op 13 augustus te De Panne, ééntje op 30 augustus te Raversijde en 29 op 1 september te De Panne. Dit maakt samen precies 100 riemwiervoetjes, heel handig voor wat statistiek en de mogelijkheid om te vergelijken met andere gelijkaardige projectjes. Zo verschenen er al artikeltjes waarin sprake is van mosdiertjes op riemwiervoetjes in De Strandvlo (De Blauwe 2000, 2003, 2005, 2008, 2011 en 2012). De eerste auteur ontving de stalen in alcohol en determineerde de mosdiertjes. De tweede auteur bewaarde de interessantste en mooiste kolonies van het verzamelde materiaal in zijn referentiecollectie.

Resultaat

Op 85 voetjes staan mosdiertjes, 15 zijn mosdierloos. Op 29 voetjes groeit slechts één mosdiersoort (bij 11 is dit *Celleporella hyalina*, bij 6 *Electra pilosa*, bij 3 *Flustrellidra hispida*, op 2 staat enkel de exoot *Watersipora subatra* – dat is volgens Vieira et al. (2014) de nieuwe naam voor *Watersipora subtorquata*). 22 voetjes dragen 2 soorten, 20 voetjes dragen 3 soorten, 10 voetjes zijn begroeid door 4 soorten, 2 voetjes dragen 5 soorten, één voetje heeft er 6 en ééntje zelfs 8! De talrijkste soort is *Celleporella hyalina*, die op 51 voetjes voorkomt. Hij wordt gevolgd door *Callopora lineata* op 31 voetjes, waarvan 22 maal samen met *Celleporella hyalina* en 9 maal met andere soorten maar vreemd genoeg komt hij geen enkele keer als enige soort voor op een voetje.

In totaal werden 23 soorten (Cheilostomata: 15; Ctenostomata: 4 en Cyclostomata: 4) aangetroffen op de 100 riemwiervoetjes. Naast mosdiertjes zaten nog diverse wiersoorten aan het Riemwier vastgehecht. Deze werden niet op naam gebracht behalve koraalwier. Ook vonden we nog een zakspoon *Sycon* sp., een Geribde gordelhoren *Onoba semicostata* en een Kleine klokpoliep *Clytia hemisphaerica*. De tweede auteur vond nogal vaak de vlokreeft *Jassa herdmani* op de riemwiervoetjes.

soort	op % voetjes aanwezig
<i>Celleporella hyalina</i>	51
<i>Callopora lineata</i>	31

<i>Callopora rylandi</i>	19
<i>Celleporina hassallii</i>	16
<i>Cradoscrupocellaria ellisii</i>	13
<i>Electra pilosa</i>	12
<i>Watersipora subatra</i>	11
<i>Flustrellidra hispida</i>	8
<i>Microporella ciliata</i>	6
<i>Bowerbankia</i> sp.	4
<i>Cryptosula pallasiana</i>	3
<i>Filicrisia geniculata</i>	3
<i>Tubulipora</i> sp.	3
<i>Scruparia ambigua</i>	2
<i>Scruparia chelata</i>	2
<i>Aetea anguina</i>	1
<i>Crisia eburnea</i>	1
<i>Plagioecia patina</i>	1
<i>Escharoides coccinea</i>	1
<i>Alcyonidium polyoum</i>	1
<i>Amathia lendigera</i>	1
<i>Cellepora pumicosa</i>	1
<i>Haplopoma</i> sp.	1

Tabel: Soorten organismen gevonden op riemwiersvoetjes

Vergelijking met vorige onderzoekjes

In juli 2000 vond een gelijkaardig onderzoekje plaats (De Blauwe, 2000). waarbij de mosdiertjes op 100 riemwiersvoetjes werden gedetermineerd. Nu blijkt de frequentie van begroeiing (aantal soorten per voetje) en de soorten zelf vrijwel gelijk te lopen met het huidige onderzoek. Opmerkelijk (toeval?) is het feit dat in beide studies het percentage van de twee algemeenste soorten compleet hetzelfde is, namelijk *Celleporella hyalina* 51 % en *Callopora lineata* 31 %.

In oktober 2011 vinden we de eerste kolonie van *Watersipora subatra* (foto 1) op het Belgische strand, aangespoeld op een riemwiersvoetje (De Blauwe, 2011). Eerder, in 2009 en 2010, was de soort al aangetroffen op Nederlandse stranden op aangespoelde riemwiersvoetjes (de Ruijter & Faasse, 2010; de Ruijter, 2011). In de zomer van 2012 is *Watersipora subatra* ook opgemerkt op drijvend Riemwier voor de kust van Helgoland (Duitsland) (Kuhlenkamp & Kind, 2013). In een vergelijkende studie op 50 riemwiersvoetjes aangespoeld te Zeebrugge in 2012 (De Blauwe, 2012) waren 20 % van de voetjes al begroeid met *Watersipora subatra*, in huidige studie is dit 11 %.

Het Riemwier en zijn begroeiing is waarschijnlijk afkomstig van de kusten van het Kanaal. De begroeiing verschilt naargelang het materiaal losgekomen is in het oostelijke deel van het Kanaal of meer westelijke. Het drijvende wier kan grote afstanden afleggen. De dichtstbijzijnde bekende groeiplaatsen van *Watersipora subatra* zijn de Kanaaleilanden en Bretagne. De afstand tot Helgoland bedraagt toch zo een 700 à 800 kilometer. De kolonies hadden de tocht overleefd (Kuhlenkamp & Kind, 2013). Mogelijk is dit een vector voor introductie maar tot op heden zijn nog geen vastgehechte kolonies in situ aangetroffen in de Noordzee.

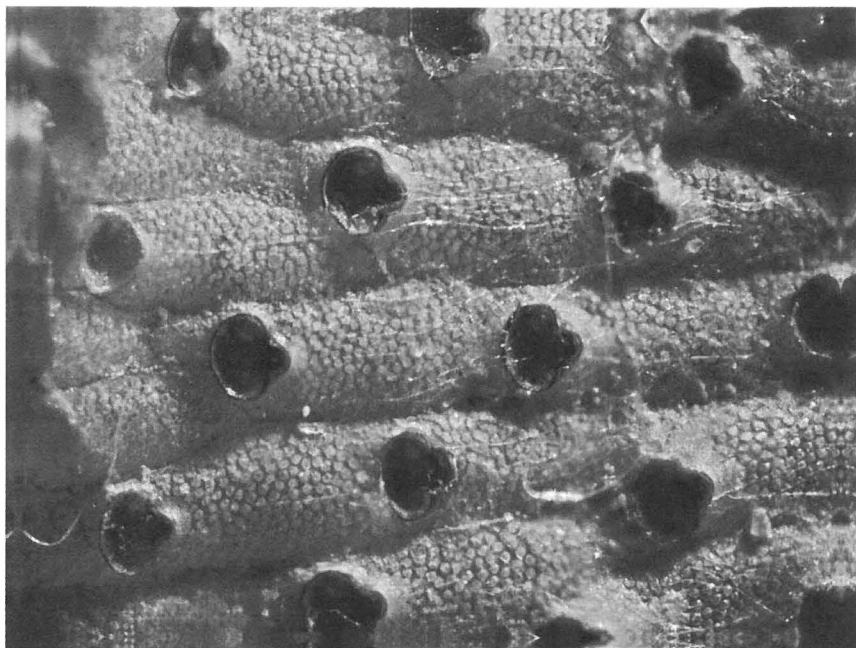

Foto 1: *Watersipora subatra* (vroeger bekend als *Watersipora subtorquata*) (Foto: Hans De Blauwe)

Literatuur

- DE BLAUWE, H. (2000). Riemwiervoetjes en hun begroeiing. De Strandvlo 20(3): 130-137.
- DE BLAUWE, H. (2003). Aanvoer van zuidelijke soorten aan de Belgische kust in september 2001. De Strandvlo 23(1): 5-8.
- DE BLAUWE, H. (2005). Bryozoa op wieren en plastic uit de herftsvloedlijn van het najaar 2004. De Strandvlo 25(1): 14-16.

- DE BLAUWE, H. (2008). Mosdiertjes (Bryozoa) en andere epifyten op riemwiervoetjes (*Himanthalia*) en plastic aangespoeld tussen Zeebrugge en Blankenberge, november 2008. De Strandvlo 28(4): 160-162.
- DE BLAUWE, H. (2011). Riemwiervoetjes en hun begroeiing - eerste melding van *Watersipora subtorquata* (d'Orbigny, 1852) op het Belgische strand. De Strandvlo 31(3-4): 93-95.
- DE BLAUWE, H. (2012). Riemwiervoetjes en hun begroeiing, een vergelijking. Influx van de invasieve exoot *Watersipora subtorquata* (Bryozoa, Cheilostomatida) op drijvende wieren. De Strandvlo 32(4): 145-148.
- DE RUIJTER, R.; FAASSE, M. (2010). Het exotische mosdiertjes *Watersipora subtorquata* (d'Orbigny, 1852) aangespoeld in Nederland. Het Zeepaard 70(2): 57-60.
- DE RUIJTER, R. (2011). CS-verslag. Het Zeepaard, 71(1): 8-14.
- KUHLENKAMP, R., & KIND, B. (2013). Arrival of the invasive *Watersipora subtorquata* (Bryozoa) at Helgoland (Germany, North Sea) on floating macroalgae (*Himanthalia*). Marine Biodiversity Records, 6. doi:10.1017/S1755267213000481.
- VANHAELLEN, M.-TH.; JONCKHEERE, I.; DE BLAUWE, H. (2006). Grote wierenstranding aan de Belgische Westkust tijdens de zomer van 2005. De Strandvlo 26(1): 5-11.
- VIEIRA, L. M.; JONES, M. E. S.; TAYLOR, P. D. (2014). The identity of the invasive fouling bryozoan *Watersipora subtorquata* (d'Orbigny) and some other congeneric species. Zootaxa. 3857(2): 151-182.,]

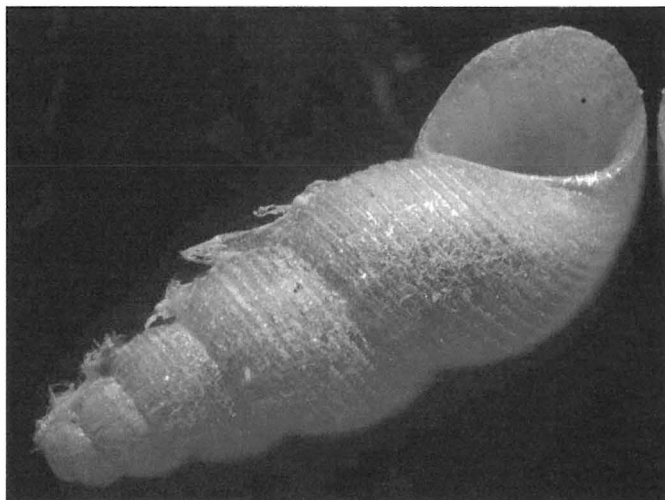

Foto 2: Geribde gordelhoren *Onoba semicostata* (Foto: Hans De Blauwe)